

Sygnatura akt II AKa 93/16

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 kwietnia 2016 roku

Sąd Apelacyjny we Wrocławiu II Wydział Karny w składzie:

Przewodniczący: SSA Wojciech Kociubiński (spr.)

Sędziowie: SA Marcin Cieślikowski

SA Stanisław Rączkowski

Protokolant: Aldona Zięta

przy udziale prokurator Beaty Lorenc - Kociubińskiej wykonującej zadania prokuratora Prokuratury Regionalnej we Wrocławiu

po rozpoznaniu w dniu 7 kwietnia 2016 roku

sprawy **S. Ż.**

o zadośćuczynienie

na skutek apelacji wniesionej przez wnioskodawcę i prokuratora

od wyroku Sądu Okręgowego w Świdnicy

z dnia 26 listopada 2015 roku, sygn. akt III Ko 170/15

na podstawie art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. zaskarżony wyrok uchyla i sprawę przekazuje Sądowi Okręgowemu w Świdnicy do ponownego rozpoznania.

SSA Stanisław Rączkowski	SSA Wojciech Kociubiński	SSA Marcin Cieślikowski
--------------------------	--------------------------	-------------------------

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 26 listopada 2015 r., sygn.. akt: III Ko 170/15 Sąd Okręgowy w Świdnicy, orzekając na rozprawie w składzie trzech sędziów, na podstawie art. 552§4 k.p.k. zasądził od Skarbu Państwa na rzecz S. Ż. 52.500 zł z tytułu zadośćuczynienia za niewątpliwie niesłuszne tymczasowe aresztowanie od 25 czerwca 2012 roku do 7 września 2012 roku w sprawie III K 1283/12 Sądu Rejonowego w Wałbrzychu, z ustawowymi odsetkami od dnia prawomocności. Dalej idące żądanie oddalił.

Apelację od tego wyroku wnieśli pełnomocnik wnioskodawcy oraz prokurator.

Pełnomocnik zaskarżył wyrok w części oddalającej roszczenie, a wyrokowi temu zarzucił między innymi obrazę art. 554 § 2 k.p.k. w brzmieniu obowiązującym od dnia 1.07.2015 r., nadanym przez ustawę z dnia 27.09.2013 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw, polegającą na wydaniu zaskarżonego orzeczenia przez skład trzech sędziów zawodowych, podczas gdy zgodnie z art. 554 § 2 k.p.k. sąd powinien orzekać w składzie jeden sędzia zawodowy i dwóch ławników.

Identyczny zarzut podniósł w pkt I swojej apelacji prokurator, z tym że o ile pełnomocnik wnioskodawcy zarzucone uchybienie art. 554 § 2 k.p.k. zakwalifikował jako względną podstawę odwoławczą z art. 438 § 2 k.p.k., tj. obrazę przepisu prawa procesowego, która mogła mieć wpływ na treść wyroku, to prokurator wskazał, że zarzucone uchybienie stanowi bezwzględną przyczynę odwoławczą z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k.

Apelujący wnieśli o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Należy podzielić zarzut wskazywany w obu apelacjach, że Sąd Okręgowy orzekł zaskarżonym wyrokiem z dnia 26 listopada 2016 r. w niewłaściwym składzie, co – jak zasadnie uznał prokurator - stanowi uchybienie w postaci bezwzględnego powodu odwoławczego z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k.

Zgodnie z art. 554 § 2 k.p.k., obowiązującym już w dacie rozpoznania sprawy przez Sąd Okręgowy (wszczęcia postępowania przed tym Sądem w rozumieniu art. 30 ustawy z dnia 27 września 2013 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw, Dz.U. poz. 1242 z późn. zm.) w sprawach o odszkodowanie i zadośćuczynienie za niesłuszne skazanie oraz niesłuszne stosowanie środków przymusu sąd okręgowy orzeka na rozprawie wyrokiem w składzie jednego sędziego i dwóch ławników. Przepis art. 554 § 2 k.p.k. stanowi szczególną regulację w stosunku do ogólnych zasad ustalania składu sądu, zawartych w art. 28 § 1-3 k.p.k. Z tych ostatnich przepisów wynika, że skład kolegialny orzekającego w pierwszej instancji sądu okręgowego może składać się z trzech sędziów, ale jedynie w warunkach określonych w art. 28 § 3 k.p.k. A więc, po pierwsze, na rozprawie głównej i po drugie, jeżeli ze względu na szczególną zawilgość sprawy lub jej wagę sąd postanowi o rozpoznaniu sprawy w składzie trzech sędziów albo jednego sędziego i dwóch ławników. Systematyka przepisów art. 28 § 1 – 3 k.p.k. nie pozostawia wątpliwości, że zmiana składu sądu na podstawie art. 28 § 3 k.p.k. może dotyczyć wyłącznie składu właściwego według art. 28 § 1 i 2 k.p.k. obowiązującego – jak stanowi art. 28 § 1 k.p.k. – w sprawach rozstrzyganych przez sąd na rozprawie głównej, a więc w kwestii odpowiedzialności karnej oskarżonego za zarzucane mu przestępstwo. Na podstawie art. 28 § 3 k.p.k. sąd nie ma prawa zmieniać składu sądu przewidzianego w innym przepisie dla danej kategorii spraw, jako regulacji szczegółowej, a – jak to już zaznaczono na wstępie – z taką właśnie mamy do czynienia w art. 554 § 2 k.p.k., określającym właściwy skład sądu okręgowego orzekającego na podstawie przepisów rozdziału 58 Kodeksu postępowania karnego. Do regulacji tej art. 28 § 3 k.p.k. nie ma zastosowania. Art. 554 § 2 k.p.k., w którym brak jest przymiotnika „główna” nie odnosi się do spraw w których rozstrzyga się o odpowiedzialności karnej oskarżonego za zarzucane mu przestępstwo i jako regulacja szczegółowa nie przewiduje żadnego odstępstwa.

Nienależyta obsada sądu w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. występuje zarówno wówczas, gdy sąd orzekł w składzie nieznanym ustawie, jak i wtedy, gdy sąd orzekł wprawdzie w składzie znanym ustawie, ale nieprzewidzianym przez obowiązujące przepisy dla danego rodzaju spraw (zob. Z. Muras, *Bezwzględne przyczyny odwoławcze*, Toruń 2004, s.83; wyrok SA w Warszawie z 7.12.2012 r., II Aka 356/12, Lex nr 1350437; wyrok SA w Białymstoku 29.08.2013 r., Lex nr 1372238)

W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmowano, że nienależyta obsada sądu nie występuje, gdy ustawa przewiduje dwie możliwości rozpoznania sprawy w różnych składach sądu, uzależniając drugą z nich od wydania przez prezesa sądu stosownego zarządzenia (uchwała SN z 20 listopada 1997 r., I KZP 30/97, OSNKW 1997, nr 11-12, poz. 92, z aprobowaną glosą W. Grzeszczyka, OSP 1998, z. 4, poz. 71). W obecnym stanie prawnym sytuacja taka wystąpi wtedy, gdy sąd pierwszej instancji na podstawie art. 28 § 3 orzekł w składzie szerszym niż jednoosobowy, tj. trzech sędziów zawodowych albo w składzie sędziego i dwóch ławników bez stosownego postanowienia sądu o rozpoznaniu sprawy w takim składzie z uwagi na jej szczególną zawilgość lub wagę, jak i wtedy, gdy sąd odwoławczy orzekł na rozprawie apelacyjnej w składzie trzech sędziów, gdy postępowanie przygotowawcze zakończyło się w formie dochodzenia, a prezes sądu lub sąd nie wydał decyzji o rozpoznaniu sprawy w takim składzie (art. 449 § 2). Należy przyjąć za Sądem Najwyższym, że w obu przedstawionych przypadkach nie występuje nienależyta obsada sądu, a tylko uchybienie procesowe w postaci względnej przyczyny odwoławczej, polegające na niewydaniu stosownej decyzji o rozpoznaniu

sprawy w szerszym składzie (art. 438 pkt 2 w zw. z art. 28 § 3 i art. 449 § 2). W sprawach o odszkodowanie za niesłuszne skazanie oraz niesłuszne stosowanie środków przymusu ustawa nie przewiduje alternatywy, jeżeli chodzi o skład sądu okręgowego orzekającego na rozprawie. Ani prezes sądu, ani sąd nie są uprawnieni do wydania decyzji o zmianie składu sądu określonego w art. 554 § 2 k.p.k. Stąd też należy zgodzić się z apelującymi, że rozpoznając sprawę z wniosku S. Ż. o odszkodowanie za niesłuszne tymczasowe aresztowanie w składzie trzech sędziów, zamiast w przewidzianym w art. 554 § 2 k.k. składzie jeden sędzia i dwóch ławników, Sąd Okręgowy w Świdnicy był sądem nienależycie obsadzonym, co stanowi uchybienie o randze bezwzględnego powodu odwoławczego z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. Powyższe, na podstawie art. 439 § 1 k.p.k. obliguje zaskarżony wyrok uchylić niezależnie od granic zaskarżenia i treści dalszych zarzutów podniesionych w apelacjach i sprawę przekazać Sądowi Okręgowemu w Świdnicy do ponownego rozpoznania.

SSA Stanisław Rączkowski	SSA Wojciech Kociubiński	SSA Marcin Cieślikowski
--------------------------	--------------------------	-------------------------